

**Секція: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИСВІТЛЕННЯ ІСТОРІЇ НАУКИ І
КУЛЬТУРИ**

УДК 62-05

С.М. Данильченко, Н.Ю. Черномаз

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя, Україна

ПАТОН ЄВГЕН ОСКАРОВИЧ-УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВЕЦЬ І ПРАКТИК.

S.M. Danylchenko, N.U. Chornomaz

**PATON YEVHEN OSKAROVYCH-UKRAINIAN SCIENTIST AND
PRACTITIONER**

Євген Оскарович Патон видатний спеціаліст з мостобудування і зварці металів, народився 5 березня 1870 року у Ніщі в родині російського консула. Гімназію Патон закінчив у 1888 році у Вроцлаві, куди був переведений його батько, а в 1894 році отримав диплом Дрезденського політехнічного інституту. Професор Вільгельм Френкель, фахівець світового рівня, помітив здібного студента і після випуску запросив Євгена до себе асистентом на кафедрі мостобудування. Одночасно Патон почав працювати інженером на реконструкції Дрезденського залізничного вузла і, за його словами, спроектував близько 62500 пудів залізничних конструкцій.

Інженер з двома дипломами отримав посаду в технічному відділі Миколайовської залізничної дороги. Восени 1895 року Євген Патон захистив дисертацію з теми «Розрахунок ферм з жорсткими з'єднаннями». У 1898-1905р роках викладав мостобудування в Московському технічному училищі. У жовтні 1904 року Євгена Патона одностайно обирають на посаду професора кафедри мостів інженерного факультету Київського політехнічного інституту, яку обіймав до 1939 року з перервою. Одночасно Патон взявся за проектування мостів. В його творчому доробку проекти понад 35 клепаних мостів через Сож, Рось, Дніпро, Куру (Мухранський міст у Тбілісі) тощо.

Однак новаторство Патона і його спроби впровадити реформу в організацію і спосіб навчання викликали неприязнь до нього з сторони консервативно настроєних професорів. До реформ Патона несприятливо відносилися і керівники інституту. Не найшла підтримки і ідея Патона про необхідність врахування мостів естетичних і економічних факторів. У цих умовах Патон вирішив піти у відставку і закінчити свою кар'єру інженера. Він поїхав у Крим на відпочинок, там він тяжко захворів і виїхав на лікування до Франції, де його застала перша світова війна. Грізне становище в якому опинилася Батьківщина Патона, змусило його змінити рішення. Після багатьох зусиль на початку 1915 року повернувся на Батьківщину і він відразу зайняв посаду професора Київського політехнічного інституту. До цього періоду його діяльності відноситься винахід Патоном сталевих складових рухомих мостів, які так і називаються мостами Патона і призначались для скорої заміни зруйнованих мостів. У 1929 році Євгена Патона обирають дійсним членом Академії наук України. Того ж року він організовує електрозварювальну лабораторію та електрозварювальний комітет при Академії наук республіки для проведення науково-дослідницьких робіт з електрозварювання, на базі яких у 1934 році створив Інститут електрозварювання АНУРСР, що його очолював до кінця життя. У 1935 році Патон організував кафедру електрозварювання в складі механічного факультету Київського політехнічного інституту. Патону було присвоєно

Про активну його діяльність як практичного інженера-мостовика і професора в мостовій справі свідчать чисельні праці і навчальні посібники: «Залізні мости», «Дерев'яні мости», «Дерев'яні залізничні мости», що багато разів перевидавалися. За чверть століття викладання в Київському політехнічному інституті виховав покоління інженерів-будівельників і мостобудівників. Після смерті Патона, яка наступила 12 серпня 1953 року, його ім'я було надано новозбудованому зварному дорожньому мосту через Дніпро у Києві. Піонер і винахідник в області зварки, автор 160 праць по мостобудуванню, Патон отримав популярність далеко за межами України.